TALOUSARVIO 2016

TALOUSSUUNNITELMA 2016- 2018

LUONNOS

HKLjk 27.5.2015

SISÄLLYSLUETTELO

1. Yleistä 2

2. HKL:n tavoitteet taloussuunnitelmavuosille 2016-2018 3

4. Käyttötalous, rahoitus ja vaikutus kaupunkiin 2016-2018 11

5. Investointisuunnitelma 2016-2025 20

6. Henkilöstösuunnitelma 2016-2018 22

7. Yksiköiden tavoitteet sekä tulos- ja rahoituslaskelmat 23

TAULUKOT

3.1. HKL:n tuloslaskelma 2014-2018 16
3.2. HKL:n rahoituslaskelma 2014-2018 17
3.3. HKL:n tunnusluvut 2014-2018 18
3.4. HKL:n vaikutus kaupungin talousarvioon 2014-2018 19
3.5. Erittely kaupungin tuesta 2016-2018 19
4.1. HKL:n investoinnit vuosina 2016-2025 20
4.2. HKL:n suurimmat investoinnit vuosina 2016-2025 20
4.3. HKL:n suurimmat investoinnit vuonna 2016 21
4.4. HKL:n kehittämis- ja peruskorjausinvestoinnit 2016-2025 22
5.1. HKL:n henkilöstösuunnitelma 2014-2018 22
6.1.1. HKL-Raitioliikenteen tuloslaskelma 24
6.1.2. HKL-Raitioliikenteen rahoituslaskelma 25
6.2.1. HKL-Metroliikenteen tuloslaskelma 27
6.2.2. HKL-Metroliikenteen rahoituslaskelma 28
6.2.1. HKL-Liikelaitoksen tuloslaskelma 31
6.2.2. HKL-Liikelaitoksen rahoituslaskelma 32

1. YLEISTÄ

HKL:n on toiminut joukkoliikenteen tuottajaorganisaationa vuoden 2010 alusta alkaen. HKL tuottaa raitio-, metro- ja lauttaliikenteen sekä joukkoliikenteen infraan liittyviä palveluja.

HKL koostuu kolmesta yksiköstä: HKL-Liikelaitos, HKL-Raitioliikenne ja HKL-Metroliikenne. HKL-Liikelaitokseen kuuluvat infrapalvelut, hallinto- ja talousyksikkö sekä konsernipalvelut ja johto. HKL:n henkilömäärä on 1 155 henkilöä vuonna 2016.

Suunnitelmakaudella metroliikenteessä tapahtuu isoja muutoksia. Länsimetron liikenne käynnistyy elokuussa 2016. HKL tulee vastaamaan länsimetron liikennöinnistä ja radan ylläpidosta. Lisäksi HKL osallistuu isännöitsijänä uusien metroasemien ylläpitoon.

Raitioliikenteen liikennöinnissä linjastouudistuksen vaikutukset alkavat vuonna 2016 linjan 5 käynnistymisellä. Vuosien 2017 ja 2018 aikana linjastosuunnitelman vaikutukset kasvattavat liikennettä 9-10 % verrattuna vuoteen 2015.

HKL:llä on käynnissä johtamisjärjestelmän kehitystyö. Uudesta johtamisjärjestelmästä päätetään HKL:n johtokunnassa kevään 2015 aikana, ja uusi malli otettaneen käyttöön 1.1.2016 alkaen.

HKL nykyinen tavoiteohjelma 2010-2015 päättyy tänä vuonna. HKL tavoitteena on, että uusi tavoiteohjelma 2020 on saatu valmiiksi loppuvuodesta 2015.

Talousarviovuonna 2016 HKL:n tulostavoite on vähintään 0. Myös vuosien 2017-2018 taloudellisena tavoitteena on vähintään nollatulos.

Vuonna 2016 HKL:n liikevaihto nousee 16,2 % vuoden 2015 tasosta, mikä johtuu pitkälti länsimetron liikenteen alkamisesta elokuussa 2016. HKL-Metroliikenteen osalta länsimetron alkaminen nostaa liikennöintikorvausta sekä HKL-Liikelaitoksen osalta länsimetron infra nostaa infrakorvausta HSL:ltä sekä suoraa tukea kaupungilta. Vastaavasti länsimetron alkaminen näkyy tuloslaskelman eri menoerissä.

Vuonna 2017 länsimetro vaikuttaa HKL:n menoihin ja tuloihin koko vuoden osalta. Poistot nousevat 7,2 milj. eurolla ja lainojen korot sekä infrakorko yhteensä 7,1 milj. eurolla vuodesta 2016. Liiketoiminnan muissa kuluissa Länsimetro Oy:lle maksettavat vastikkeet nostavat menoja 7,7 milj. euroa.

Vuonna 2018 menojen kasvu on maltillisempaa. Nousua edellisen vuoden tasosta on poistoissa ja lainojen korkokuluissa.

HKL:n vaikutus kaupungin talousarvioon tulee kolmen erän kautta: peruspääoman tuotto, HSL:n infrakoron palautus ja kaupungin suora tuki HKL:lle. HKL:n nettovaikutus kaupungin talouteen on 5,9 milj. euroa vuonna 2016, 4,1 milj. euroa vuonna 2017 ja 0,5 milj. euroa vuonna 2018.

Liikennelaitoksen investointisuunnitelma kattaa vuodet 2016-2025. Investointien yhteissumma on 1 500,2 milj. euroa. Vuosien 2016-2025 suurin yksittäinen investointihanke on automaattimetro, johon sisältyy uusien metrovaunujen hankinnat sekä automatisoinnin asennukset metrovaunuihin ja metroinfran automatisointi yhteensä 350,4 milj. euroa. Uusien metrovaunujen osuus on 193,1 milj. euroa.

Muita suuria yksittäisiä investointihankkeita ovat Raide-Jokeri 216,6 milj. euroa ja Laajasalon raitioratakokonaisuus sisältäen raitiotiesillat 167,2 milj. euroa. Raide-Jokeria varten hankittavaan uuteen raitiovaunukalustoon on varattu 98,8 milj. euroa sekä Raide-Jokerin rataan ja varikkoon yhteensä 117,8 milj. euroa; rata- ja varikkovaraus sisältää vain Helsingin kaupungin osuuden.

HKL nostaa uutta lainaa 386,5 milj. euroa vuosina 2016-2018. Omavaraisuusaste on 48,3 % vuonna 2016, 44,0 % vuonna 2017 ja 40,2 % vuonna 2018.

2. HKL:N TAVOITTEET TALOUSSUUNNITELMAVUOSILLE 2016-2018

2.1. HKL:n tavoitteiden kytkeytyminen kaupungin strategioihin

Hyvinvoiva helsinkiläinen

- HKL on tae korkeatasoisesta joukkoliikenteestä.

Elinvoimainen Helsinki

- Laajentunut raitiovaunu- ja metroliikenne on luotettavaa ja sujuvaa.
- HKL luo yhdessä kumppaneidensa kanssa edellytykset Helsingin menestyvälle joukkoliikenteelle.

Toimiva Helsinki

- Laajentunut raitiovaunu- ja metroliikenne on luotettavaa ja sujuvaa.
- HKL:n raideliikenne säilyttää asemansa seudun ympäristöystävällisimpänä liikennemuotona.

Tasapainoinen talous ja hyvä johtaminen

- HKL tarjoaa merkityksen ihmisen työlle.
- HKL:n talous hoidetaan hyvin.

2.2. HKL:n sitovat tavoitteet Helsingin kaupungin talousarviossa 2016

- Tilikauden tulos vähintään nolla.
- Raitio- ja metroliikenteen asiakastyytyväisyys vähintään vuoden 2014 tasolla (Raitio 2014: 4,01; Metro 2014: 4,17).
- Raitioliikenteen luotettavuus on 99,87 % (2014: 99,86 %) ja metroliikenteen 99,96 % (2014: 99,93 %).
- Metroasemat ovat siistit ja odottamisolosuhteet raitiovaunupysäkeillä ovat hyvät, tavoite 3,78 (2014: 3,76).

2.3. HKL:n tuloskorttitavoitteet vuodelle 2016

Taloudellinen tulos

- Tilikauden tulos vähintään 0.

Asiakastulos

- Raitio- ja metroliikenteen asiakastyytyväisyys vähintään vuoden 2014 tasolla (Raitio 2014: 4,01; Metro 2014: 4,17).
- Raitioliikenteen luotettavuus on 99,85 % (2014: 99,86 %) ja metroliikenteen 99,96 % (2014: 99,93 %).
- Metroasemat ovat siistit ja odottamisolosuhteet raitiovaunupysäkeillä ovat hyvät, tavoite 3,78 (2014: 3,76).

Henkilöstötulos

- Työilmapiiri on hyvä, tyytyväisten osuus 62 % (2014: 60 %).
- Johtaminen paranee, arvosana > 3,37 (2014: 3,28).

Kehittämistulos

- Metroliikenteen laajeneminen Espooseen länsimetron valmistumisen myötä.
- Vahva vaikuttaminen kaupungin strategiaohjelman mukaisen ratikkaprojektin valmistumiseen valtuustokauden loppuun mennessä.
- Raitioliikenteen linjastosuunnitelman (2015) mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen (infra & liikennöinti).
- HKL:n uuden johtamisjärjestelmän mukaisen organisaatiomallin vakiinnuttaminen.
- HKL:n uuden tavoiteohjelman 2020 käyttöönotto.
- HKL:n kansainvälisen toimialavertailun jatkotoimenpiteiden käynnistäminen.
- EFQM-laatumallin mukaisen itsearvioinnin toteutus.
- Artic-vaunujen hankinta etenee aikataulun mukaisesti, ensimmäiset 12 vaunua matkustajaliikenteessä. HKL:n korjaamohenkilökunnan koulutukset on käynnistetty.
- Raitiovaunujen vikamäärää vähennetään vuoden 2014 tasosta (292 vikaa / milj.km) 200 vikaan/milj.km.

- Uudet metrovaunut saadaan liikenteeseen siten, että 15 vaunua on käytössä elokuun 2016 alussa ja loput 5 joulukuussa.
- Metron toimintaohjeiden päivitys on valmis.
- Kiinteistöjen energiasäästön toimintasuunnitelmaa toteutetaan systemaattisesti.
- Koskelan varikkoalueen uudistamisen toteuttaja on valittu ja hanke etenee aikataulussa.
- Metroasemien asiakaskokemuksen kehittämiseen tähtäävä palvelumuotoilun yhteishanke Aalto-yliopiston kanssa etenee suunnitelman mukaisesti.
- Pysäkkikatosten kilpailutusta koskeva laatuvaatimusmäärittely (HKL, Ksv, HSL, Rakvv) valmistuu ja katosten kilpailutus käynnistyy alkuvuonna 2016.
- Sähköbussiliikenteen edellyttämän infrastruktuurin toteuttaminen etenee suunnitelman mukaisesti.

2.4. Tuottavuus

HKL:n talousarvion tunnusluvuissa esitetään tuottavuuden kehitys vuosina 2014-2018. Tuottavuusmittarin suoritteena käytetään raitio- ja metroliikenteen paikkakilometrejä painotettuna liikennöinti- ja infrakorvauksien mukaan. Panoksena mittarissa käytetään kokonaismenoja ilman korkomenoja ja varauksia.

Vuonna 2016 HKL:n tuottavuus huononee. HKL valmistautuu länsimetron käyttöönottoon, joista aiheutuu huomattavia menoja ennen länsimetron käyttöönottoa elokuussa 2016. Esimerkiksi laajennettu metrovarikko otetaan käyttöön vaiheittain ja uusia metrovanunkuljettajia palkataan, jotta länsimetron liikenne voisi alkaa elokuussa 2016. Lisäksi poistoja nostavat nykyisen omaisuuden peruskorjaukset, jotka eivät lisää suoritemääriä.

Vuonna 2017 HKL:n tuottavuus paranee, kun länsimetro on käytössä koko vuoden. HKL:n suoritemäärä kasvaa huomattavasti, mutta kiinteissä menoissa ei tapahdu yhtä suurta nousua.

Vuosina 2016-2017 tärkeimmät toimenpiteet painottuvat siihen, että länsimetron käyttöönotto tapahtuu kustannustehokkaasti ja niin, että länsimetron käynnistyessä liikenteen operointi ja asemien sekä ratojen ylläpito pystytään hoitamaan mahdollisimman tehokkaasti.

HKL tekee raitio- ja metroliikenteen tuottamisesta sopimukset HSL:n kanssa. Näissä sopimuksissa on erikseen sovittu tuottavuustavoitteista. Sopimusten eri komponenteille on määritelty erilaisia tuottavuustavoitteita.

Raitioliikenteessä ylläpidetään saavutettu raitiovaunujen 85 %:n käytettävyysaste. Tämä vähentää vaunutarvetta ja tuo säästöjä pääomakuluissa. Kunnossapidon prosesseja kehittämällä vähennetään myös rekrytointitarvetta liikenteen lisääntyessä. Vaunukaluston luotettavuuden parantamisohjelmalla vähennetään teknisistä syistä tapahtuvia linjavaihtoja ja varmistetaan sovitulla kalustotyypillä tapahtuva liikenne ja vaaditun suoritetason ylläpitäminen. Tällöin vaaditut ajoki-

lometrit tuotetaan suunnitellun kokoisella kalustolla, jolloin tuottavuus paikkakilometrien kasvaessa ja kustannusten pysyessä ennallaan tai alentuessa.

Eläköitymistä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan. Liikenteen tuottavuutta parannetaan kehittämällä työaikajärjestelmiä, työaikasuunnittelua sekä keskipitkää työsuunnittelua. Kesälomasijaisten käyttöä lisätään kesäkauden ylityötarpeen vähentämiseksi. Materiaalikustannuksia vähennetään tehostamalla ja kehittämällä ostotoimintaa sekä osto-osaamisen lisäämisellä.

HKL-Metroliikenne keskittyy tulevina vuosina länsimetron käyttöönottoon. Metroliikenteen tuottavuustoimenpiteet painottuvat siihen, että länsimetron käyttöönotto pystyttäisiin toteuttamaan mahdollisimman tehokkaasti. Tuottavuus laskee alkuvuodesta 2016, mutta lähtee voimakkaaseen nousuun länsimetron liikenteen alettua.

Tuottavuuden parantamiseksi metroliikenne on kartoittanut kunnossapidon ja ratatoimintojen prosessit. Toimintojen kartoittamisen ja prosessikuvausten laadinta tähtää sekä metroliikenteen tuotannonohjausjärjestelmän kokonaisuudistukseen vuoteen 2016 mennessä että toiminnan jatkuvaan tehostamiseen. Tulevaisuudessa tämä järjestelmä tulee toimimaan sekä metroliikenteen tuotannonohjausjärjestelmänä, että koko yksikköä koskevan toiminnanjohtamisen apujärjestelmänä.

Infrapalvelut tarkentaa talouden mittaus- ja seurantajärjestelmää. Ostolaskujen käsittelyä tehostetaan automatisoinnilla. Länsimetron käyttöönotto parantaa yksikön tuottavuutta, kun ratametrien lisääntyessä ylläpito tehostuu. Kehitetään kiskopyörärajapinnan toimintaa optimoimalla pyörän profilointia ja kiskon hiontaa.

Hallinto- ja talousyksikkö parantaa tuottavuutta organisoimalla toimintoja niin, että eläköitymisten yhteydessä tuottavuutta voidaan parantaa tehtäviä uudelleen järjestämällä. Lisäksi eri toiminnossa pyritään parantamaan työn laatua, jotta esimerkiksi oikeudenkäyntiasioista ei aiheudu liikakuluja tai ostolaskujen käsittelystä ei aiheudu viivästyskorkoja. Hallinto- ja talousyksikön henkilöstömäärässä ei tapahdu merkittäviä muutoksia, vaikka HKL:n toimintaa laajenee länsimetron käyttöönoton myötä. Toiminnan laajentuminen parantaa hallinnon tuottavuutta.

2.5. Riskienhallinta

Liikennelaitoksen yksiköt ja johtoryhmä ovat arvioineet HKL:n toimintaympäristöön ja liikenteen hoitoon liittyviä riskejä. Valituille riskeille on tehty riskikuvaukset ja määritelty toimenpiteitä, joilla riskien toteutumisen vaikutuksia lievennetään ja toteutumisen todennäköisyyttä pienennetään.

Suunnitelmakaudella riskikuvauksia ja toimenpiteitä tarkistetaan vuosittain vastaamaan muutoksia toimintaympäristössä. Samassa yhteydessä tunnistetaan uusia riskejä ja kehitetään riskienhallintaa osana suunnittelua, toimintaa ja seurantaa. Riskeille määriteltyjä toimenpiteitä on pyritty sisällyttämään investointi-

hankkeiden suunnitteluun. Kaikkien investointihankkeiden perustietoihin kuuluu hankkeen oma riskinarviointi.

Merkittävimmät riskit liittyvät isojen investointien etenemiseen ja niiden aikataulujen yhteensovittamiseen.

Automaattimetron sopimuksen purkamisen jälkeen uuden järjestelmän hankinta länsimetron liikenteen ohjaukseen on käynnistynyt. Lyhyt hankinta-aika tuo riskin, ettei uutta järjestelmää ehditä saada toimimaan täydellisesti nykyisen järjestelmän kanssa, mikä voi aiheuttaa vaikeuksia länsimetron vaatiman tiheän vuorovälin liikenteen hoidossa.

Siemensin ja HKL:n välisen automaattimetrosopimusten purkaminen aiheuttaa todennäköisesti pitkän oikeuskäsittelyn osapuolten korvausvaatimuksista.

2.6. Laadun seuranta

HKL seuraa säännöllisesti ulkoisen ja sisäisen palvelun laadun tasoa. Liikennöintisopimusten noudattamista ja liikennöinnin laatutasoa seurataan ja poikkeamat kirjataan ja käsitellään tilaajan kanssa. Yksiköt tekevät myös itsearviointia laatutasonsa ylläpitämiseksi. Laatutason ylitys tuo bonusta ja tason alittaminen sanktioita.

HKL:n tavoiteohjelmassa 2010-2015 HKL:n asiakaspalvelun tahtotila on ”HKL on tae korkeatasoisesta joukkoliikenteestä”. Tavoitteita ovat 1) Palvelun laatu on korkeatasoista ja kehittyy edelleen, 2) Tyytyväisten matkustajien osuus on 90 %, 3) Matkustajien kokema turvallisuus on parantunut ja 4) Esteettömän raitiovaunuliikenteen osuus ajetuista lähdöistä on 90 %. Tavoiteohjelma kaudelle 2016-2020 valmistellaan vuoden 2015 aikana.

Metroasemien, terminaalien ja pysäkkien laatuun ja turvallisuuteen panostetaan ja niihin liittyvien tunnuslukujen kehitystä seurataan säännöllisesti. Kaluston ennakoivaa huoltoa ja erityisesti esteettömän kaluston käytettävyyttä parannetaan.

Raitio- ja metroliikenteen asiakaspalvelun laatua seurataan usealla eri tutkimusmenetelmällä. HSL:n tilaamassa ASTY-tutkimuksessa matkustajat arvioivat joukkoliikennematkan aikana kirjallisesti palvelun laatua. Arviointeja tehdään vuosittain noin 3000-5000 matkustajan otannalla raitio- ja metroliikenteessä.

Raitioliikenteessä matkustajien antama kuljettajien arvosana ja teknisen laadun arvosana ja Metroliikenteessä palvelutuotannon arvosana pidetään vuonna 2016 edellisinä vuosina saavutetulla tasolla. Lisäksi seurataan ajettujen lähtöjen osuutta/ajamattomien lähtöjen määrää.

Järjestyksen ja turvallisuuden arvosanaa pyritään nostamaan. Palvelun laatutasoa nostetaan kehittämällä kuljetuskalustoa sekä kuljettajien palvelukoulutuksella ja ennakoivan ajon koulutuksella.

Vaunukaluston teknistä laatua mitataan HSL:n tilaamalla JOLA-tutkimuksella, mikä mittaa kaluston kuntoa ennalta sovitulla kriteeristöllä tutkimuslaitoksen tekemällä mittavalla otannalla. Raitio- ja metroliikenne saa tutkimuksessa havaitut laatupoikkeamat käyttöönsä reaaliajassa vikojen korjausta ja toiminnan kehittämistä varten.

Raitioliikenteen palvelun laadun kehittämistä ja kuljettajien palvelukoulutusta varten on otettu käyttöön Mystery shopping -menetelmä. Kaikkien raitiolinjojen palvelun tasoa ja liikennöinnin sujuvuutta mitataan menetelmän avulla vuosittain. Vuoden 2015 aikana pilotoidaan tämän tutkimuksen laajennuksena exit-survey, joka selvittää asiakaskokemusta suoraan matkan jälkeen.

Hallinto- ja talousyksikössä sekä Infrapalveluissa tehdään sisäinen asiakastyytyväisyysselvitys kaikkien palveluiden osalta vuosittain. Vastaajina ovat HKL:n työntekijät. Vastaajien arviot ovat olleet hyvää tyydyttävää tasoa. Tuloksia hyödynnetään HTY:n ja Infrapalveluiden tavoitteiden asettamisessa ja kehittämisessä. Vuosittain selvitetään merkittävimpien sidosryhmien näkemyksiä HKL:n yhteistoiminnan ja kumppanuuden laadusta.

Palautejärjestelmään raitio- ja metroliikenteestä sekä asema- ja pysäkki-infrasta tulee noin 2000-2500 palautetta vuosittain. Kuljettajat saavat palautteita eniten. Palautetiedot välittyvät vastuuhenkilöille asioiden parantamista varten, koulutusaiheiksi sekä henkilökohtaisiksi palautteiksi.

2.7. Ympäristö

HKL on merkittävä ympäristövaikuttaja Suomessa, sillä raideliikenne on energiatehokasta joukkoliikennettä. Nykyisessä tavoiteohjelmassa HKL:n tavoitetilaksi ympäristön osalta todetaan, että ”HKL:n raideliikenne säilyttää asemansa seudun ympäristöystävällisimpänä liikennemuotona”.

HKL on sitoutunut toiminnassaan Helsingin kaupungin strategiaohjelman mukaisesti ilmastonmuutoksen torjumiseen. Rakentamisessa, peruskorjauksessa ja kalustossa pyritään toteuttamaan ympäristöystävällisiä ratkaisuja ja energiatehokkuutta kehitetään liikennetuotannossa ja kiinteistöissä. Liikennöinnissä ja kiinteistöissä käytetään uusiutuvaa sähköä, joka on pohjoismaissa tuotettua tuuli- ja vesivoimaa.

Helsingin kaupungin ympäristöpolitiikka asettaa tavoitteet kahdeksalle osa-alueelle, joiden mukaiset ympäristösuorituskyvyn indikaattorit HKL raportoi vuosittain Helsingin kaupungille. Lisäksi HKL laatii vuosittain oman ympäristöraportin, jossa esitetään toiminnan keskeiset ympäristövaikutukset ja tavoitteet niiden vähentämiseksi. Keskeisinä toiminnan ympäristövaikutuksina seurataan vuosittain mm. raaka-aineiden kulutusta ja kierrätystä, liikennöinnin sähkönkulutusta, kiinteistöjen sähkö- ja lämpöenergian käyttöä, vedenkulutusta sekä syntyneiden jätteiden määrää. Lisäksi raportissa kerrotaan HKL:n toimista meluntorjunnan ja ilmansuojelun edistämiseksi sekä raportoidaan mahdollisista ympäristövahingoista ja läheltä piti -tilanteista.

Tuotantoyksiköiden energiansäästötavoitteet ovat haasteellisia, koska uusi metro- ja raitiovaunukalusto kuluttaa energiaa vanhoja enemmän monipuolisemman varustelunsa vuoksi. Energiasäästötavoite tulee suhteuttaa käytössä olevan kaluston kokoon sekä teknisen tason määritykseen. Energian kulutuksen vähentämiseen pyritään edelleen kouluttamalla kuljettajia taloudelliseen, energiaa säästävään ajotapaan.

HKL:n merkittävimmät mm. energiatehokkuuteen vaikuttavat ympäristötavoitteet vuosina 2015-2018 ovat seuraavat:

Vuosien 2016-2018 ympäristötavoitteet	**Tilanne 2014-2015**
HKL toimii sertifioidun ympäristöjärjestelmän mukaisesti.	ISO 14001 standardiin pohjautuvan ympäristöjärjestelmän käyttöönotto on aloitettu ja se sertifioidaan 2015 loppuun mennessä.
Infrapalveluissa on laadittu energiansäästön toimintasuunnitelma kiinteistöjen energiatehokkuuden parantamisesta. Tavoitteena on 10 % energiansäästö koko kiinteistömassan energiankulutuksesta 2016 (verrattuna vuoteen 2010).	HKL:n energiansäästön toimintasuunnitelma on laadittu 2013 ja sitä päivitetään vuosittain. Energiakatselmuksia laaditaan vuosisuunnitelman mukaisesti.
Uuden kaluston hankinnassa pyritään energiaa säästäviin teknisiin ratkaisuihin.	Kuljettajien ajotapaa tarkkaillaan ja koulutetaan tarvittaessa energiaa säästävään, taloudelliseen ajotapaan. Taloudellisen ajotavan koulutus kuuluu uusien kuljettajien koulutusohjelmaan. Raitioliikenteessä tehdään päätös vaunukohtaisen energiakulutuksen ja ajotavan seurannan ratkaisumalliksi vuoden 2016 aikana.
Raitioliikenteessä energiansäästötavoitteena on kulutustaso 48,0 MWh/milj. paikkakilometriä (ajoenergia, vaihdelämmitys ja syöttöasemat) vuosina 2016-2018. Metroliikenteessä kehitetään ratasähkön mittausta ja seurantaa yhteistyössä Infrapalveluiden kanssa.	Raitioliikenne: 52,89 MWh/milj. pkm (tot. 2010) 51,25 MWh/milj. pkm (tot 2011) 52,24 MWh/milj. pkm (tot 2012) 50,59 MWh/milj pkm (tot 2013)

Kaikki ajoenergia on CO2-vapaata, pohjoismaissa tuotettua tuuli- ja vesivoimaa.	49,18 MWh/milj pkm (tot 2014)

2.8. Henkilöstöstrategia

Henkilöstövision toteuttamisessa pääpaino on seuraavissa asioissa: Johtaminen on kehittynyt, osaaminen ja laatutietoisuus kehittyvät jatkuvasti, henkilöstö on sitoutunut tavoitteisiin, työvoiman riittävyys on varmistettu, osaaminen ja laatutietoisuus kehittyvät jatkuvasti, palkat ovat kilpailukykyiset ja työssä tapahtuneiden työtapaturmien määrä on puolittunut. Yksityiskohtaiset tavoiteohjelmassa olevat henkilöstöön liittyvät tavoitteet ja toimenpiteet kirjataan yksiköiden henkilöstöohjelmiin, tuloskorttiin sekä työsuojelun toimintaohjelmaan. HKL:n henkilöstöpoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet on päivitetty tavoiteohjelmassa 2010-2015. HKL:n tavoiteohjelma päivitetään vuoden 2016 aikana.

HKL:n johtamisjärjestelmää kehitetään ja esimiesten yhteisiä pelisääntöjä täsmennetään käynnissä olevan koko esimieskuntaa koskevan johtamiskoulutuksen avulla. Johtamisen tuloksia ja henkilöstön työtyytyväisyyttä mitataan vuosittain tehtävällä työhyvinvointikyselyllä. Joka toinen vuosi HKL:n henkilöstö osallistuu Kunta10 -tutkimukseen.

HR-järjestelmän käyttöönottoon liittyy henkilöstöhallinnon prosessien kehittäminen. Tätä työtä tukee HKL:ssä käynnissä oleva toimintajärjestelmän kehittämishanke, jonka tavoitteena on toiminnan kehittäminen laatu-, ympäristö- ja TTT-standardien mukaiseksi vuoden 2015 loppuun mennessä.

Henkilöstöraportti kootaan vuosittain ja se antaa taustatietoa johtamiselle. Henkilöstöraportista löytyvät henkilöstön rakenteeseen, hyvinvointiin ja henkilöstöpalveluihin liittyvät tiedot. Henkilöstöraportin sisältöä käsitellään kattavasti henkilöstön kanssa ja se on kaikkien saatavilla intrassa.

2.9. Terveys- ja hyvinvointierojen kaventaminen

Helsingin kaupungin tiheä ja hyvin toimiva raideliikenne on vetovoimatekijä kaupunkilaisille. Joukkoliikenteen käyttö on kaikille kaupunkilaisille helppoa ja sujuvaa eri puolilta kaupunkia.

Esteettömyys raitiovaunujen ja metrojunien sekä metroasemien, laiturialueiden sekä pysäkkialueiden suunnittelussa on tärkeä laatutekijä. Tämä tekee mahdolliseksi eri väestöryhmien ja vammaisryhmien joukkoliikenteen käytön.

Matkustajien turvallisuuden tunnetta lisää kuljettajien, järjestyksenvalvojien ja muun HKL:n henkilöstön asiallinen ja ystävällinen palvelu ja osaaminen erityisesti häiriökäyttäytymis- ja muissa ongelmatilanteissa.

Palautetta toimintojen ja palvelun kehittämiseksi saamme Mystery Shopping- ja asiakastyytyväisyystutkimuksilla.

2.10. HKL:n tilankäyttösuunnitelma

Koskelan raitiovaunuvarikon laajennus on hankesuunnitelmavaiheessa. Varikon laajennus toteutetaan nykyisten suunnitelmien mukaan vuosina 2017-2020. Varikon laajennusta suunnitellaan tulevien raitioliikennelaajennusten tarvitsemalle kalustolle. Tulevia suunniteltuja laajennuksia ovat mm. Jätkäsaari, Topeliuksenkatu, Ilmala, Kalasatama ja Hermanninranta, Eteläinen kantakaupunki sekä Yliskylä ja Kruunuvuorenranta. Koskelan raitiovaunuvarikon toteutuksen yhteydessä selvitetään HKL:n pääkonttorin siirtoa tehokkaampiin tiloihin varikon yhteyteen.

2.11. Tietotekniikan hyödyntäminen ja sähköinen asiointi

HKL parantaa rakentamis- ja korjaustoimintojensa laatua ja vähentää kustannuksia laajentamalla teknisten dokumenttien sähköistä arkistointia. Metrokaluston kunnossapitoa kehitetään ja ratahuollon tiedonlaatua parannetaan uusimalla työnohjausjärjestelmä. Valmistaudutaan Länsimetron käynnistymiseen turvallisuustoimintoja parantavan tilannekuvajärjestelmän avulla.

HKL:llä ei ole sähköisen asioinnin kehittämishankkeita. Vuodesta 2010 alkaen Helsingin seudun liikenne (HSL) on vastannut joukkoliikenteen sähköisen asioinnin järjestelmistä.

2.12. Kilpailuttaminen

HKL noudattaa hankinnoissaan erityisalojen hankintalakia, kaupungin hankintaohjeita ja niiden perusteella annettuja sisäisiä kilpailuttamisen, hankintapäätösten laatimisen sekä tilaustenteon menettelytapaohjeita.

3. KÄYTTÖTALOUS, RAHOITUS JA VAIKUTUS KAUPUNKIIN 2016-2018

3.1. Käyttötalous 2016

Talousarviovuonna 2016 HKL:n tulostavoite on 0. Samalla tulostavoite on kaupungin talousarviossa sitova tavoite.

HKL:n liikevaihto nousee 16,2 % vuoden 2015 tasosta, mikä johtuu pitkälti länsimetron liikenteen alkamisesta elokuussa 2016. HKL-Metroliikenteen osalta länsimetron alkaminen nostaa liikennöintikorvausta sekä HKL-Liikelaitoksen osalta länsimetron infra nostaa infrakorvausta HSL:ltä sekä suoraa tukea kaupungilta. Vastaavasti länsimetron alkaminen näkyy tuloslaskelman eri menoerissä.

HKL:n liikevaihto on 179,8 (2015: 154,7) milj. euroa vuonna 2016. Liikevaihto muodostuu seuraavista eristä:

- HSL:ltä laskutettavista liikennöintikorvauksista raitioliikenteestä 52,3 (2015: 50,2) milj. euroa, metroliikenteestä 33,4 (2015: 25,1) milj. euroa ja Suomenlinnan lauttaliikenteessä 3,6 (2015: 3,6) milj. euroa eli yhteensä 89,3 (2015: 79,0) milj. euroa. Metroliikenteen liikennöintikorvaus sisältää ns. lisäkorvausta 2,2 milj. euroa, jolla on tarkoitus korvata länsimetron käyttöönottoon liittyviä menoja, joita varsinainen liikennöintikorvaus ei kata vielä alkuvuonna 2016. Lisäkorvauksella katetaan metrovarikon laajentamisen kustannuksia sekä lisähenkilöstön palkkaamisesta aiheutuvia kuluja.

- HSL:ltä laskutettavasta infrakorvauksesta 73,9 (2015: 64,9) milj. euroa. Infrakorvaus sisältää metro-, raitio-, juna-, bussi- ja lauttaliikenteenliikenteen infraomaisuuden pääomakuluja sekä ylläpito- ja hallintokuluja.

- Helsingin kaupungilta saatavasta tuesta 16,6 (2015: 10,8) milj. euroa. Tuella korvataan sellaiset infran kaltaiset menoerät, joita HKL ei voi laskuttaa HSL:ltä HSL:n perussopimuksen mukaan.

- Muista myyntituotoista 0,2 (2015: 0,1) milj. euroa, joka sisältää raitioliikenteen tilausajotuottoja.

Valmistusta omaan käyttöön on 5,7 (2015: 5,2) milj. euroa, joka sisältää ratojen rakentamiseen ja kunnossapitoon liittyviä töitä sekä vanhojen raitiovaunujen peruskorjauksia.

Liiketoiminnan muut tuotot, 16,2 (2015: 14,5) milj. euroa, koostuvat pääosin vuokra- ja mainostuloista. Vuonna 2016 tuloissa on mukana 1,6 milj. euroa laskutusta Länsimetro Oy:ltä länsimetron asemien isännöintitöistä.

Aineita ja tarvikkeita on budjetoitu 18,1 (2015: 15,8) milj. euroa. Suurin erä on sähkömaksut 10,6 (2015: 8,8) milj. euroa.

Ulkopuolisten palvelujen ostoihin on budjetoitu 36,9 (2015: 33,4) milj. euroa. Suurimmat yksittäiset menoerät ovat vartiointi 5,3 (2015: 4,3) milj. euroa, liikennevälineiden korjaukset ja huollot 4,3 (2015: 4,2) milj. euroa, Suomenlinnan lauttaliikenteen korvaus 4,1 (2015: 4,1) milj. euroa, koneiden korjaukset 3,6 (2015: 3,5) milj. euroa, asiantuntijapalvelut 3,5 (2015: 3,0) milj. euroa, ratojen korjaukset ja huollot 3,3 (2015: 3,3) milj. euroa, rakennusten siivoukset 2,3 (2015: 2,0) milj. euroa, rakennusten ulkopuhdistukset 2,0 (2015: 1,7) milj. euroa ja rakennusten korjaukset 1,6 (2015: 1,8) milj. euroa.

Palkkojen ja palkkioiden arvioidaan olevan 46,4 (2015: 42,3) milj. euroa. Henkilösivukulut ovat yhteensä 15,4 (2015: 14,1) milj. euroa. HKL:n henkilömäärä on 1155 henkilöä vuonna 2016. Henkilömäärä nousee 78 henkilöllä vuodesta 2015.

Talousarviovuonna poistot ovat 41,2 (2015: 35,9) milj. euroa. Poistotasoa nostaa erityisesti uusien metrovaunujen käyttöönotto länsimetron liikennettä varten. Poistotaso nostavat myös metroasemien ja raitioratojen peruskorjaukset sekä uusien raitiovaunujen poistot.

Liiketoiminnan muissa kuluissa suurin erä on vuokrat ja vastikkeet. HKL:n Länsimetro Oy:lle maksamat hoito- ja rahoitusvastikkeet nostavat vastikemenoja 7,2 milj. eurolla. Jäsenmaksuihin on varattu UITP:n jäsenmaksuun 18.000 euroa.

Liikeylijäämä on 28,4 (2015: 24,6) milj. euroa. Liikeylijäämä parantaa se, että korkokulut nousevat 4,2 milj. eurolla vuodesta 2015, ja korkokulut korvataan liikevaihtoon kuuluvilla liikennöinti- ja infrakorvauksilla sekä kaupungin tuella. Korkokulut tulevat tuloslaskelmakaavassa kuitenkin liikeylijäämän jälkeen. Jos korkokuluja vastaava tulovaikutus liikeylijäämään oikaistaan pois, niin vuoden 2016 liikeylijäämä on 24,2 milj. euroa.

Lainojen korkokulut ovat 5,9 (2015: 4,1) milj. euroa vuonna 2016. Metroliikenteen kalustohankintoihin korkokuluja kohdistuu 0,6 milj. euroa ja raitioliikenteen kalustohankintoihin 1,1 milj. euroa. Infrainvestointien ja tuotantorakennuksiin liittyvien investointien rahoittamiseen nostettavien lainojen korkovaikutus on 4,2 milj. euroa.

HKL maksama tuottotavoite pääomalle A on 9 % eli 8,4 milj. euroa vuodessa. Lisäksi HKL palauttaa Helsingin kaupungille HSL:ltä laskutetut infraomaisuuden korkotuotot 14,0 milj. euroa. Vastaavat korkotuotot ovat tulona HSL:ltä HKL:n liikevaihdossa.

Investointivarauksien lisäyksiä on budjetoitu 3,2 (2015: 3,0) milj. euroa ja poistoerojen vähennyksiä 3,1 (2015: 2,5) milj. euroa.

3.2. Käyttötalous 2017-2018

Taloussuunnitelmavuodet 2017-2018 on suunniteltu vuoden 2016 rahanarvoon.

Vuonna 2017 menoja nostavat länsimetron käyttöönotto elokuussa 2016; länsimetro vaikuttaa HKL:n menoihin ja tuloihin koko vuoden 2017. Poistot nousevat 7,2 milj. eurolla ja lainojen korot sekä infrakorko yhteensä 7,1 milj. eurolla vuodesta 2016. Liiketoiminnan muissa kuluissa Länsimetro Oy:lle maksettavat vastikkeet nostavat menoja 7,7 milj. euroa.

Vuonna 2017 aineet ja tarvike- sekä palveluostot lisääntyvät 6,4 milj. euroa, koska HKL vastaa länsimetron isännöinnistä ja länsimetron hoitokuluja kiertää HKL:n kautta. HKL laskuttaa hoitokulut Länsimetro Oy:ltä liiketoiminnan muissa tuotoissa.

Vuonna 2018 menojen kasvu on maltillisempaa. Nousua edellisen vuoden tasosta on poistoissa ja lainojen korkokuluissa.

Vuosien 2017 ja 2018 menojen noususta liikennöintimenojen osuus tullaan kattamaan HSL:n liikennöintikorvaustuloilla.

Infrakulujen noususta ylläpitokulujen osuus kokonaisuudessaan sekä pääomakuluista puolet tullaan kattamaan HSL:n infrakorvauksella. Toinen puoli infran pääomakuluista katetaan kaupungin suoralla tuella.

3.3. Rahoitus 2016-2018

HKL nostaa uutta lainaa 386,5 milj. euroa vuosina 2016-2018. Tästä lainamäärästä kohdistuu infrainvestointien sekä varikoiden laajennuksien ja peruskorjauksien rahoittamiseen 181,0 milj. euroa. Uusien metrovaunujen rahoittamiseen tarvitaan lainarahoitusta 117,5 milj. euroa ja uusien raitiovaunujen 88,0 milj. euroa.

Omavaraisuusaste on 48,3 % vuonna 2016, 44,0 % vuonna 2017 ja 40,2 % vuonna 2018.

3.4. Vaikutus kaupungin talouteen 2016-2018

HKL:n vaikutus kaupungin talousarvioon tulee kolmen erän kautta: peruspääoman tuotto, HSL:n infrakoron palautus ja kaupungin suora tuki HKL:lle. HKL:n nettovaikutus kaupungin talouteen on 5,9 milj. euroa vuonna 2016, 4,1 milj. euroa vuonna 2017 ja 0,5 milj. euroa vuonna 2018. HKL:n vaikutus kaupungin talouteen on esitetty taulukossa 3.4.

HKL maksaa peruspääoman tuottoa kaupungille siitä omaisuudesta, joka siirrettiin HKL:lle 1.1.1995, kun HKL:stä tuli liikelaitos. Peruspääoman tuottoprosentti on 9. HKL maksaa peruspääoman tuottoa 8,4 milj. euroa vuosittain 2016-2018.

HSL:n infrasopimuksen mukaisesti HKL laskuttaa infraomaisuudesta laskennallista korkoa HSL:ltä. Saman koron HKL palauttaa suoraan kaupungille. HSL:n infrakorko, jonka HKL palauttaa kaupungille, on 14,0 milj. euroa vuonna 2016, 18,2 milj. euroa vuonna 2017 ja 18,5 milj. euroa vuonna 2018.

HKL tarvitsee kaupungin suoraa tukea, koska HKL:llä on inframenoja, joita HKL ei voi laskuttaa HSL:ltä tai muilta tahoilta. HSL:n ja kaupunkien välisessä infrasopimuksessa on määritelty, että infran pääomakuluista kaupungit voivat laskuttaa puolet HSL:ltä. Toinen puolisko infran pääomakuluista jää suoraan kaupunkien maksettavaksi; Helsingin osalta HKL laskuttaa infraomaisuuden poistoista 50 % kaupungilta ja infraomaisuuden hankintaan kohdistetut todelliset korkokulut 100 %:sti, koska HKL palauttaa HSL:ltä laskutettavan laskennallisen infrakoron täysimääräisesti kaupungille. Lisäksi HSL:n infrasopimuksessa on rajattu pois tiettyjä infratoimintoja kuten liityntäpysäköinti, bussipysäkit ja polkupyöräinfra. Kaupungin tukeen sisältyy myös infran luonteisia eriä kuten bussiliikenteen valmiusmaksut ja Suomenlinnan tavaraliikennekorvaus, joihin HKL ei saa erillistä korvausta muualta.

Vuodesta 2015 alkaen kaupunki maksaa HKL:lle erillistä poistotukea noin 2,0 milj. euroa vuodessa. HSL:n infrasopimuksen mukaan vanha infraomaisuus, joka oli kirjanpidolliselta arvoltaan nollilla 31.12.2009, mutta jolla oli käypää arvoa,

poistettiin HSL:n infrakorvauslaskennassa viiden vuoden aikana 31.12.2014 mennessä. Tämä johti siihen, että HKL:n kirjanpidossa olevan vanhan infraomaisuuden todelliset poistot ovat suuremmat kuin HKL:n saama infrakorvaus vanhan omaisuuden poistoista HSL:ltä vuodesta 2015 alkaen. Kaupungin suoralla tuella korvataan todellisten poistojen ja HSL:n maksaman korvauksen erotus.

Vuonna 2016 länsimetron valmistuttua kaupungin maksettavaksi tulee länsimetron infrakuluista se osuus, jota HKL ei pysty laskuttamaan HSL:ltä. Suoraan kaupungin maksettavaksi länsimetron infrakustannuksista tulee 4,3 milj. euroa vuonna 2016, 8,5 milj. euroa vuonna 2017 ja 10,7 milj. euroa vuonna 2018.

Kaupunki maksaa HKL:lle suoraa tukea 16,6 milj. euroa vuonna 2016, 22,5 milj. euroa vuonna 2017 ja 26,4 milj. euroa vuonna 2018. Taulukossa 3.5. on eritelty kaupungin suora tuki HKL:lle vuosina 2016-2018.

	Tilinpäätös	Ennuste	Talousarvio	Taloussuunn	Taloussuunn
TULOSLASKELMA 1000 €	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
LIIKEVAIHTO					
Tuki kaupungilta	7 362	10 756	16 555	22 540	26 446
Liikennöintikorvaukset	79 545	78 958	89 274	102 480	105 314
Infrakorvaukset	64 533	64 884	73 855	82 663	84 586
Muut myyntitulot	184	149	160	160	160
	151 624	**154 746**	**179 843**	**207 843**	**216 506**
Valmistus omaan käyttöön	5 757	5 242	5 750	5 950	6 060
Liiketoiminnan muut tuotot	17 869	14 540	16 163	19 192	19 192
	23 625	**19 782**	**21 913**	**25 142**	**25 252**
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:					
Ostot tilikauden aikana	-15 017	-15 817	-18 052	-21 013	-20 994
Ulkopuoliset palvelut					
SLL-korvaus	-3 759	-4 050	-4 050	-4 050	-4 050
Muiden palvelujen ostot	-25 965	-29 335	-32 806	-36 266	-36 600
	-44 741	**-49 203**	**-54 908**	**-61 328**	**-61 644**
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-42 999	-42 267	-46 367	-48 318	-49 048
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-11 804	-11 643	-12 711	-13 242	-13 445
Muut henkilösivukulut	-2 311	-2 491	-2 720	-2 834	-2 877
	-57 114	**-56 401**	**-61 798**	**-64 394**	**-65 370**
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-35 993	-35 943	-41 209	-48 454	-51 631
	-35 993	**-35 943**	**-41 209**	**-48 454**	**-51 631**
Liiketoiminnan muut kulut					
Vuokrakulut	-7 263	-7 463	-14 550	-22 260	-24 346
Muut kulut	-936	-931	-864	-864	-864
	-8 199	**-8 394**	**-15 414**	**-23 124**	**-25 209**
LIIKEYLIJÄÄMÄ	**29 203**	**24 588**	**28 426**	**35 684**	**37 903**
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	18	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	24	1	0	0	0
Korkokulut					
Kaupungin lainasta	-138	-127	-107	-159	-216
Muista lainoista	-3 581	-4 020	-5 833	-8 660	-10 115
Korvaus peruspääomalle	-8 442	-8 442	-8 442	-8 442	-8 442
Infrakorko	-11 322	-11 518	-13 964	-18 209	-18 455
Muut rahoituskulut	-2	0	0	0	0
	-23 442	**-24 107**	**-28 346**	**-35 470**	**-37 229**
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	**5 761**	**481**	**80**	**214**	**674**
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	**5 761**	**481**	**80**	**214**	**674**
Varausten ja rahastojen muutos					
Poistoeron muutos	-2 341	2 545	3 087	3 003	2 796
Vapaaehtoisten varausten muutos	-1 065	-3 026	-3 167	-3 218	-3 470
	-3 405	**-481**	**-80**	**-214**	**-674**
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**2 355**	**0**	**0**	**0**	**0**

3.1. HKL:n tuloslaskelma vuosina 2014-2018.

27.5.2015

RAHOITUSLASKELMA 1000 €	Tilinpäätös 2014	Ennuste 2015	Talousarvio 2016	Taloussuunnitelma 2017	2018
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Tulorahoitus					
Liikeylijäämä (-alijäämä)	29 203	24 588	28 426	35 684	37 903
Poistot ja arvonalennukset	35 993	35 943	41 209	48 454	51 631
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korvaus peruspääomalle	-8 442	-8 442	-8 442	-8 442	-8 442
Infrakorko	-11 322	-11 518	-13 964	-18 209	-18 455
Korkokulut kaupungin lainasta	-138	-127	-107	-159	-216
Muut	-3 540	-4 019	-5 833	-8 660	-10 115
	41 754	**36 425**	**41 289**	**48 668**	**52 305**
Investoinnit					
Tuotantoinvestoinnit	-23 518	-79 090	-123 051	-69 105	-56 144
Henkilökuljetuksen perusinvestoinnit	-20 701	-50 360	-56 081	-71 336	-96 167
Pysyvien vastaavien myyntituotot	102	0	0	0	0
	-44 116	**-129 450**	**-179 132**	**-140 441**	**-152 311**
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN NETTORAHAVIRTA	**-2 363**	**-93 026**	**-137 842**	**-91 773**	**-100 006**
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikainen					
Muilta saatujen lainojen lisäys	50 000	70 000	149 000	112 500	125 000
Kaupungilta saatujen lainojen vähennys	-1 988	-1 988	-1 988	-1 988	-1 988
Muilta saatujen lainojen vähennys	-5 920	-5 920	-12 848	-18 676	-23 030
Lyhytaikainen					
Muilta saatujen lainojen muutos	1 707	0	0	0	0
	43 800	**62 093**	**134 164**	**91 836**	**99 983**
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutos	-972	0	0	0	0
Yhdystilisaamisten muutos, lisäys (-), vähennys(+)	-18 268	30 933	3 678	-63	24
Saamisten muutos, lisäys (-), vähennys(+)	-42 733	0	0	0	0
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	5 006	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos, lis (+), väh (-)	18 916	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	-3 380	0	0	0	0
	-41 431	**30 933**	**3 678**	**-63**	**24**
RAHOITUKSEN NETTORAHAVIRTA	**2 369**	**93 026**	**137 842**	**91 773**	**100 006**
RAHAVAROJEN MUUTOS	**6**	**0**	**0**	**0**	**0**
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	157	157	157	157	157
Rahavarat 1.1.	151	157	157	157	157
	6	**0**	**0**	**0**	**0**

3.2. HKL:n rahoituslaskelma vuosina 2014-2018.

TUNNUSLUVUT	Tilinpäätös 2014	Ennuste 2015	Talousarvio 2016	Taloussuunnitelma 2017	2018
Toiminnan laajuus					
Liikevaihto, milj. €	151,6	154,7	179,8	207,8	216,5
Liikevaihdon muutos, %	4,8	2,1	16,2	15,6	4,2
Tulos ja kannattavuus					
Liikevoitto, milj. €	29,2	24,6	28,4	35,8	38,0
Liikevoitto, %	19,3	15,9	15,8	17,2	17,6
Rahoitustulos, %	27,5	23,5	23,0	23,5	24,2
Kokonaispääoman tuotto, %	4,1	3,2	3,3	3,7	3,5
Sijoitetun pääoman tuotto, %	4,5	3,5	3,5	3,9	3,7
Rahoitus					
Omavaraisuusaste, %	61,2	56,4	48,3	44,0	40,2
Quick ratio	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9
Current ratio	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0
Muut tunnusluvut					
Henkilöstö	1 043	1 077	1 155	1 197	1 212
Liikevaihto/henkilö (1000 €)	145	144	156	174	179
*) Tuottavuus (2013=100)	99	98	96	107	105
Paikkakilometrit, milj	532,3	2 771,0	3 224,1	4 351,8	4379,2
**) Paikkakilometrikustannus (€)	0,326	0,064	0,063	0,053	0,055

*) Tuottavuus raitio- ja metroliikenteen painotettua paikkakilometri-indeksiä kohti

**) vuosien 2014 ja 2015 kustannukset muutettu vuoden 2016 rahanarvoon suunnitteluohjeen mukaisella hintatason muutoksella

3.3. HKL:n tunnusluvut vuosina 2014-2018.

LIIKENNELAITOKSEN TALOUSARVION VAIKUTUS KAUPUNGIN TALOUSARVIOON
1000 €

	2014	2015	2016	2017	2018
Peruspääoman tuotto	8 442	8 442	8 442	8 442	8 442
Infran korkotulo	11 322	11 518	13 964	18 209	18 455
Tuki kaupungilta	-7 362	-10 756	-16 555	-22 540	-26 446
Netto	**12 402**	**9 205**	**5 851**	**4 111**	**451**
Pitkäaikaisen vieraan pääoman vähennys	1 988	1 988	1 988	1 988	1 988
Pitkäaikaisen vieraan pääoman korko	138	127	107	159	216

3.4. HKL:n vaikutus kaupungin talousarvioon vuosina 2014-2018.

ERITTELY KAUPUNGIN TUESTA 2016-2018
1000 €

	2016	2017	2018
Kaupungin suora tuki:			
- Poistotuki, 50 % infrainvestointien poistoista	4 630	5 530	6 496
- Poistotuki, lisäosuus 2015 alkaen	2 050	1 962	1 807
- Poistotuki Suomenlinnan poistot, vanha omaisuus	30	30	29
- Poistotuki juna-asemien poistot, vanha omaisuus	182	182	143
- Korkotuki, infran todelliset korot	3 299	4 017	5 005
- Länsimetro, kaupungin osuus vastikkeista	4 283	8 528	10 675
- Liityntäpysäköinti-infra	602	602	602
- Bussipysäkkiinfra	473	473	473
- Pyöräinfra	574	786	786
- Suomenlinnan tavaraliikennekorvaus	225	225	225
- Bussiliikenteen valmiusmaksut	207	207	207
Netto	**16 555**	**22 542**	**26 446**

3.5. Erittely kaupungin tuesta 2016-2018.

4. INVESTOINTISUUNNITELMA 2016-2025

4.1. Investointisuunnitelma 2016-2025

Liikennelaitoksen investointisuunnitelma kattaa vuodet 2016-2025. Investointien yhteissumma on 1 500,2 milj. euroa.

milj. euroja	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	yht.
HKL-Liikelaitos											
Joukkoliikenneinvestoinnit	56	71	96	103	152	141	79	40	32	28	**799**
Tuotantoinvestoinnit	3	2	15	14	13	13	8	1	1	1	**69**
HKL-Raitioliikenne	45	37	18	8	29	72	61	7	7	12	**297**
HKL-Metroliikenne	74	30	23	45	66	56	19	20	1	1	**336**
Yhteensä investoinnit	**179**	**140**	**152**	**170**	**260**	**281**	**168**	**68**	**41**	**41**	**1 500**

4.1. HKL:n investoinnit vuosina 2016-2025.

4.2. Suurimmat investointikohteet 2016-2025

Vuosien 2016-2025 suurin yksittäinen investointihanke on automaattimetro, johon sisältyy uusien metrovaunujen hankinnat sekä automatisoinnin asennukset metrovaunuihin ja metroinfran automatisointi yhteensä 350,4 milj. euroa. Uusien metrovaunujen osuus on 193,1 milj. euroa.

Muita suuria yksittäisiä hankkeita ovat Raide-Jokeri 216,6 milj. euroa ja Laajasalon raitioratakokonaisuus sisältäen raitiotiesillat 167,2 milj. euroa. Raide-Jokeria varten hankittavaan uuteen raitiovaunukalustoon on varattu 98,8 milj. euroa sekä Raide-Jokerin rataan ja varikkoon yhteensä 117,8 milj. euroa; rata- ja varikkovaraus sisältää vain Helsingin kaupungin osuuden.

milj. euroja	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	yht.
Uudet vaunut, automaattimetro	0	18	18	41	52	46	9	9	0	0	**193**
Laajasalo	1	1	22	39	56	41	6	1	0	0	**167**
Muut raitioradat	13	20	22	16	16	15	10	15	13	10	**151**
Metron automatisointi, infra	0	15	15	15	15	26	10	5	0	0	**102**
Raide-Jokeri, kalusto	0	0	0	0	10	41	42	5	0	0	**99**
Metroasemat	15	12	10	7	13	9	9	8	8	8	**99**
Raide-Jokeri, infra (rata)*	1	1	3	5	28	28	28	0	0	0	**94**
Uudet raitiovaunut	36	32	16	3	2	0	0	0	0	0	**88**
Uudet metrovaunut	70	4	0	0	0	0	0	0	0	0	**74**
Uudet raitiovaunut, optio 1	7	0	0	0	12	27	16	0	0	0	**62**
Koskelan varikko	0	0	12	12	12	12	7	0	0	0	**56**
Automaattimetro, vaunuasennukset	0	4	4	4	14	10	10	10	0	0	**55**
Sähkönsyöttö	7	3	6	7	8	7	2	3	3	2	**49**
Muut raitioliikenne	2	4	2	5	5	3	3	2	2	1	**28**
Metroradat	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	**24**
Raide-Jokeri, tuotanto (varikko)*	0	0	1	1	7	7	7	0	0	0	**24**
Ratakorjaamo	0	8	8	5	0	0	0	0	0	0	**21**
Sähköbussit	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	**20**
Keski-Pasila	6	3	3	3	2	1	0	0	0	0	**17**
Uudet raitiovaunut, optio 2	0	0	0	0	0	0	0	0	5	10	**15**
Muut tuotanto	3	2	3	2	1	1	1	1	1	1	**15**

* Helsingin osuus

4.2. HKL:n suurimmat investointikohteet vuosina 2016-2025.

4.3. Suurimmat investointikohteet 2016

Vuoden 2016 suurin yksittäinen investointihanke on uudet metrovaunut 70,0 milj. euroa. Muita suuria hankkeita ovat uudet raitiovaunut, Hakaniemen ja Myllypuron metroasemien peruskorjaukset sekä raitioratojen peruskorjaukset ja Keski-Pasilan keskustakorttelin kehittämisinvestointi.

milj. euroja	**2016**
Uudet metrovaunut	70,0
Uudet raitiovaunut, Artic	35,6
Hakaniemen metroasema, peruskorjaus	6,5
Myllypuron metroasema, peruskorjaus	5,5
Raitioratojen peruskorjaukset	5,5
Keski-Pasila, keskustakortteli	4,3

4.3. HKL:n suurimmat investointikohteet vuonna 2016.

4.4. Investointien jaottelu kehittämis- ja peruskorjausinvestointeihin

HKL:n investoinneista yli puolet on isoja Helsingin kaupungin tai pääkaupunkiseudun kehittämishankeinvestointeja. Tällaisia investointeja ovat mm. Raide-Jokeri sekä Laajasalon raitioratakokonaisuus. HKL:n omista kehittämishankkeista suurin on automaattimetrohanke.

HKL:n peruskorjausinvestoinneilla pyritään pitämään Helsingin nykyinen rata-, asema- ja kalusto-omaisuus käyttökunnossa. Seuraavan 10 vuoden aikana peruskorjausinvestointeihin on varattu 274,2 milj. euroa.

Infran peruskorjaamistarve jaksottuu kokonaisuutena katsottuna suhteellisen tasaisesti eri vuosille. Peruskorjaamistarvetason yhtenä toimivana mittarina on infran poistotaso. Peruskorjaaminen esim. kiinteistöjen osalta tarkoittaa helposti yli 50 % uushankinnan arvosta. Ratatöissä peruskorjaaminen tarkoittaa usein käytännössä uushankintaa. Kiskot, vaihteet, ratasähkön osat vaihdetaan kokonaisuudessaan uusiin. Ennen rakenteen peruskorjaamista joudutaan usein tekemään myös pienempiä laatu- tai turvallisuustasoa nostavia pienempiä investointeja.

Peruskorjausinvestointitaso on pidettävä riittävällä tasolla, koska leikkaamalla peruskorjausinvestoinneista ainoastaan siirretään korjausvelkaa tuleville vuosille. Usein tämä tarkoittaa kokonaiskustannustason nousemista. Huonokuntoiset rakenteet edellyttävät suurempia kunnossapitoresursseja, ja näin ne edellyttävät korkeampia ylläpitomenoja.

milj. euroja	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	yht.
Isot kehittämishankkeet	135	63	79	81	145	171	113	18	15	17	**836**
HKL:n omat kehittämis-hankkeet	10	46	41	65	86	85	30	25	1	1	**390**
Peruskorjaukset	34	31	32	24	29	26	24	25	25	23	**274**
Yhteensä investoinnit	**179**	**140**	**152**	**170**	**260**	**281**	**168**	**68**	**41**	**41**	**1 500**

4.4. HKL:n kehittämis- ja peruskorjausinvestoinnit 2016-2025.

5. HENKILÖSTÖSUUNNITELMA 2016-2018

		2014	2014	2015	2015	2016	2016	2017	2017	2018	2018
		MÄÄRÄ	HTV	MÄÄRÄ	HTV	MÄÄRÄ	HTV	MÄÄRÄ	HTV	MÄÄRÄ	HTV
HTY	toimihenkilöt	**62**	**61**	**66**	**64**	**68**	**66**	**65**	**63**	**63**	**62**
INF	toimihenkilöt	44	42	45	44	52	52	52	52	52	52
	tuntipalkkaiset	41	39	38	37	39	39	38	38	38	38
	Yhteensä	**85**	**81**	**83**	**81**	**91**	**91**	**90**	**90**	**90**	**90**
RAI	toimihenkilöt	75	74	72	71	73	72	74	74	75	74
	kuljettajat	418	380	405	370	405	370	422	387	435	400
	tuntipalkkaiset	173	170	176	174	177	175	182	181	185	185
	Yhteensä	**666**	**623**	**653**	**615**	**655**	**618**	**678**	**642**	**695**	**659**
MET	toimihenkilöt	52	52	61	61	64	64	63	63	63	63
	kuljettajat	80	63	112	93	164	146	178	162	174	159
	tuntipalkkaiset	97	97	101	100	113	112	123	122	127	126
	Yhteensä	**229**	**212**	**274**	**254**	**341**	**322**	**363**	**347**	**363**	**348**
TJ		1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
	Yhteensä	**1 043**	**979**	**1 077**	**1 015**	**1 155**	**1 097**	**1 197**	**1 143**	**1 212**	**1 160**

* Henkilömäärä ja henkilötyövuodet ovat keskimäärin vuoden aikana.
* Henkilötyövuosi on yhden täyttä työaikaa tekevän henkilön koko työvuosi.

5.1. HKL:n henkilöstö vuosina 2014-2018.

6. YKSIKÖIDEN TAVOITTEET SEKÄ TULOS- JA RAHOITUSLASKELMAT

6.1. HKL-Raitioliikenne

6.1.1. Tavoitteet 2016

Tuloskorttitavoitteet 2016

Taloudellinen tulos

- Tilikauden tulos vähintään 0.

Asiakastulos

- Kuljettajien arvosana 4,08 ja teknisen laadun arvosana 3,98 (toteuma 2014: 4,03/3,95). Pidetään edellisinä vuosina saavutettu taso.
- Raitioliikenteestä johtuvien ajamattomien lähtöjen osuus suunnitellusta liikenteestä ei ylitä 0,15 % (toteuma 2014: 0,13%).

Henkilöstötulos

- Työhyvinvointikyselyn vastausprosentti vähintään 83 % tasolla (toteuma 2014: 83%).
- Johtaminen paranee, arvosana > 3,35 (mittarina työhyvinvointitutkimuksen arvosana työyhteisön toimivuudesta ja johtamisesta (kysymykset 4,6,7 ja 8 ka, toteuma 2014: 3,32).

Kehittämistulos

- Artic-vaunujen hankinta etenee aikataulun mukaisesti, ensimmäiset 12 vaunua matkustajaliikenteessä. HKL:n korjaamohenkilökunnan koulutukset on käynnistetty.
- Artic-vaunujen esisarjan muutostyöt on tehty ja vaunuille on myönnetty lopullinen hyväksyntä.
- Työhyvinvointi-toimenpiteiden käsittely PDCA mallilla on vakiintunut käytäntö
- Kolareiden määrä vähentyy ennakoivan ajokoulutuksen ja kuljettajakoulutuksen kehittämisen vaikutuksella.
- Kaluston luotettavuuden ja käytettävyyden seuranta ja analysointi (RCM-prosessi) tuottaa toimenpiteitä kaluston luotettavuuden lisäämiseksi ja on osa kunnossapidon normaalia prosessia.
- Raitiovaunujen vikamäärää vähennetään vuoden 2014 tasosta (292 vikaa / milj.km) 200 vikaan/milj.km.
- Ratatöiden suorittaminen hoidetaan kaivulupien puitteissa.
- Päätös vaunukohtaisen energiakulutuksen ja ajotavan seurannan ratkaisumallista on tehty.
- Henkilöstön osaamisprofiilit ovat käytettävissä ja niitä hyödynnetään.
- Tuotannonohjausta kehittämällä parannetaan vaunujen käytettävyyttä ja matalalattiaisten lähtöjen osuutta.

6.1.2. HKL-Raitioliikenteen tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	Tilinpäätös 2014	Ennuste 2015	Talousarvio 2016	Taloussuunn 2017	Taloussuunn 2018
LIIKEVAIHTO					
Liikennöintikorvaukset	50 012	50 216	52 303	55 138	58 703
Muut myyntitulot	11 061	11 255	11 376	11 810	12 133
	61 073	**61 471**	**63 679**	**66 947**	**70 837**
Valmistus omaan käyttöön	679	614	751	751	751
Liiketoiminnan muut tuotot	3 732	2 976	2 462	2 462	2 462
	4 411	**3 589**	**3 213**	**3 213**	**3 213**
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:					
Ostot tilikauden aikana	-4 862	-4 837	-4 922	-4 521	-4 720
Ulkopuoliset palvelut					
Muiden palvelujen ostot	-10 944	-10 477	-10 380	-9 577	-9 976
	-15 805	**-15 315**	**-15 302**	**-14 098**	**-14 696**
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-25 444	-24 858	-25 478	-26 478	-27 188
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-6 988	-6 882	-7 102	-7 381	-7 579
Muut henkilösivukulut	-1 368	-1 464	-1 521	-1 581	-1 624
	-33 800	**-33 203**	**-34 102**	**-35 440**	**-36 390**
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 151	-8 308	-8 878	-10 399	-11 915
	-8 151	**-8 308**	**-8 878**	**-10 399**	**-11 915**
Liiketoiminnan muut kulut					
Vuokrakulut	-5 609	-5 785	-5 948	-5 948	-5 948
Muut kulut	-192	-117	-99	-99	-99
	-5 801	**-5 902**	**-6 047**	**-6 047**	**-6 047**
LIIKEYLIJÄÄMÄ	**1 927**	**2 332**	**2 563**	**4 177**	**5 002**
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	18	0	0	0	0
Muut rahoitustuotot	1	0	0	0	0
Korkokulut					
Kaupungin lainasta	-102	-93	-59	-96	-142
Muista lainoista	-275	-376	-1 056	-1 750	-2 229
Korvaus peruspääomalle	-2 236	-2 236	-2 236	-2 236	-2 236
	-2 593	**-2 705**	**-3 350**	**-4 082**	**-4 606**
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	**-666**	**-372**	**-787**	**95**	**396**
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	**-666**	**-372**	**-787**	**95**	**396**
Varausten ja rahastojen muutos					
Poistoeron muutos	177	707	787	730	634
Vapaaehtoisten varausten muutos	520	-335	0	-825	-1 030
	697	**372**	**787**	**-95**	**-396**
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**31**	**0**	**0**	**0**	**0**

6.1.1. HKL-Raitioliikenteen tuloslaskelma vuosina 2014-2018.

6.1.3. HKL-Raitioliikenteen rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA 1000 €	Tilinpäätös 2014	Ennuste 2015	Talousarvio 2016	Taloussuunnitelma 2017	2018
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Tulorahoitus					
Liikeylijäämä (-alijäämä)	1 927	2 332	2 563	4 177	5 002
Poistot ja arvonalennukset	8 151	8 308	8 878	10 399	11 915
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korvaus peruspääomalle	-2 236	-2 236	-2 236	-2 236	-2 236
Korkokulut kaupungin lainasta	-102	-93	-59	-96	-142
Muut	-256	-376	-1 056	-1 750	-2 229
	7 485	**7 936**	**8 091**	**10 494**	**12 311**
Investoinnit					
Tuotantoinvestoinnit	-16 305	-20 100	-45 330	-36 930	-18 425
Pysyvien vastaavien myyntituotot	102	0	0	0	0
	-16 202	**-20 100**	**-45 330**	**-36 930**	**-18 425**
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN NETTORAHAVIRTA	**-8 717**	**-12 164**	**-37 239**	**-26 436**	**-6 114**
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikainen					
Muilta saatujen lainojen lisäys	0	22 500	42 000	32 500	13 500
Kaupungilta saatujen lainojen vähennys	-1 509	-1 509	-1 509	-1 509	-1 509
Konsernin muilta yrityksiltä saatujen lainojen vähennys	-907	-907	-907	-907	-907
Muilta saatujen lainojen vähennys	-1 132	-1 132	-2 052	-3 724	-5 007
	-3 547	**18 953**	**37 533**	**26 361**	**6 078**
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutos	-617	0	0	0	0
Yhdystilisaamisten muutos, lisäys (-), vähennys(+)	6 155	-102	-294	75	36
Yhdystilivelkojen muutos, lis (+), väh (-)	6 687	-6 687	0	0	0
Saamisten muutos, lisäys (-), vähennys(+)	-213	0	0	0	0
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	57	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos, lis (+), väh (-)	598	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	-405	0	0	0	0
	12 260	**-6 789**	**-294**	**75**	**36**
RAHOITUKSEN NETTORAHAVIRTA	**8 713**	**12 164**	**37 239**	**26 436**	**6 114**
RAHAVAROJEN MUUTOS	**-4**	**0**	**0**	**0**	**0**
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	63	63	63	63	63
Rahavarat 1.1.	68	63	63	63	63
	-4	**0**	**0**	**0**	**0**

6.1.2. HKL-Raitioliikenteen rahoituslaskelma vuosina 2014-2018.

6.2. HKL-Metroliikenne

6.2.1. Tavoitteet 2016

Tuloskorttitavoitteet 2016

Taloudellinen tulos

- Tilikauden tulos vähintään 0.

Asiakastulos

- Metroliikenteen palvelutuotannon arvosana> 4,17
- Ajettujen lähtöjen osuus suunnitelluista metroliikenteessä 99,96 %
- Positiivisten matkustajapalautteiden määrän kasvu.

Henkilöstötulos

- Työilmapiiri hyvä, tyytyväisten osuus 60 %.
- Johtaminen paranee, arvosana > 3,30.
- Koulutuspäivät 1pv/henkilö.

Kehittämistulos

- Uudet metrovaunut saadaan liikenteeseen siten, että 15 on käytössä elokuun alussa ja loput 5 joulukuussa.
- HKL- Metroliikenne osallistuu aktiivisesti länsimetron jatkeen toteuttamiseen
- Metron toimintaohjeiden päivitys on valmis.

6.2.2. HKL-Metroliikenteen tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	Tilinpäätös 2014	Ennuste 2015	Talousarvio 2016	Taloussuunn 2017	Taloussuunn 2018
LIIKEVAIHTO					
Liikennöintikorvaukset	25 797	25 142	33 371	43 742	43 011
Muut myyntitulot	5 994	6 143	6 585	7 228	7 492
	31 791	**31 284**	**39 956**	**50 970**	**50 503**
Valmistus omaan käyttöön	174	67	0	0	0
Liiketoiminnan muut tuotot	2 148	1 451	1 882	1 882	1 882
	2 322	**1 519**	**1 882**	**1 882**	**1 882**
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:					
Ostot tilikauden aikana	-3 368	-3 514	-5 042	-7 000	-6 705
Ulkopuoliset palvelut					
Muiden palvelujen ostot	-3 594	-3 118	-3 920	-5 503	-5 225
	-6 963	**-6 631**	**-8 962**	**-12 503**	**-11 930**
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-10 664	-10 305	-12 997	-13 982	-14 040
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-2 926	-2 813	-3 453	-3 715	-3 730
Muut henkilösivukulut	-577	-608	-740	-796	-799
	-14 167	**-13 726**	**-17 189**	**-18 493**	**-18 570**
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 191	-3 851	-6 249	-9 539	-9 615
	-4 191	**-3 851**	**-6 249**	**-9 539**	**-9 615**
Liiketoiminnan muut kulut					
Vuokrakulut	-5 264	-5 748	-6 300	-7 553	-7 553
Muut kulut	-166	-168	-159	-159	-159
	-5 430	**-5 916**	**-6 458**	**-7 712**	**-7 712**
LIIKEYLIJÄÄMÄ	**3 362**	**2 679**	**2 980**	**4 606**	**4 558**
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkokulut					
Kaupungin lainasta	-37	-34	-48	-63	-74
Muista lainoista	0	-8	-581	-2 093	-1 996
Korvaus peruspääomalle	-2 984	-2 984	-2 984	-2 984	-2 984
	-3 021	**-3 026**	**-3 614**	**-5 140**	**-5 054**
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	**342**	**-347**	**-634**	**-534**	**-496**
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	**342**	**-347**	**-634**	**-534**	**-496**
Varausten ja rahastojen muutos					
Poistoeron muutos	343	565	634	608	496
Vapaaehtoisten varausten muutos	-166	-218	0	-73	0
	177	**347**	**634**	**534**	**496**
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**519**	**0**	**0**	**0**	**0**

6.2.1. HKL-Metroliikenteen tuloslaskelma vuosina 2014-2018.

6.2.3. HKL-Metroliikenteen rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA 1000 €	Tilinpäätös 2014	Ennuste 2015	Talousarvio 2016	Taloussuunnitelma 2017	2018
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Tulorahoitus					
Liikeylijäämä (-alijäämä)	3 362	2 679	2 980	4 606	4 558
Poistot ja arvonalennukset	4 191	3 851	6 249	9 539	9 615
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korvaus peruspääomalle	-2 984	-2 984	-2 984	-2 984	-2 984
Korkokulut kaupungin lainasta	-37	-34	-48	-63	-74
Muut	0	-8	-581	-2 093	-1 996
	4 533	**3 504**	**5 615**	**9 004**	**9 120**
Investoinnit					
Tuotantoinvestoinnit	-8 717	-57 705	-74 416	-29 735	-23 039
	-8 717	**-57 705**	**-74 416**	**-29 735**	**-23 039**
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN NETTORAHAVIRTA	**-4 185**	**-54 201**	**-68 801**	**-20 731**	**-13 919**
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikainen					
Muilta saatujen lainojen lisäys	0	47 500	71 500	26 000	20 000
Kaupungilta saatujen lainojen vähennys	-479	-479	-479	-479	-479
Muilta saatujen lainojen vähennys	0	0	-1 920	-4 638	-5 588
	-479	**47 021**	**69 101**	**20 883**	**13 933**
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutos	88	0	0	0	0
Yhdystilisaamisten muutos, lisäys (-), vähennys(+)	3 806	7 180	-300	-153	-13
Saamisten muutos, lisäys (-), vähennys(+)	172	0	0	0	0
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	-247	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos, lis (+), väh (-)	659	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	178	0	0	0	0
	4 655	**7 180**	**-300**	**-153**	**-13**
RAHOITUKSEN NETTORAHAVIRTA	**4 176**	**54 201**	**68 801**	**20 731**	**13 919**
RAHAVAROJEN MUUTOS	**-9**	**0**	**0**	**0**	**0**
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	8	8	8	8	8
Rahavarat 1.1.	17	8	8	8	8
	-9	**0**	**0**	**0**	**0**

6.2.2. HKL-Metroliikenteen rahoituslaskelma vuosina 2014-2018.

6.3. HKL-Liikelaitos (infrapalvelut, hallinto- ja talousyksikkö, toimitusjohtaja)

6.3.1. Tavoitteet 2016

Infrapalvelut

Tuloskorttitavoitteet 2016

Taloudellinen tulos

- Budjetin mukainen tilikauden tulos.

Asiakastulos

- Metroasemat ovat siistit ja odottamisolosuhteet raitiovaunupysäkeillä ovat hyvät, tavoite 3,78 (2014: 3,76).
- Sisäisessä asiakastyytyväisyystutkimuksessa yleinen tyytyväisyys infrapalveluiden toimintaan vähintään 3,60 (2014: 3,1).

Henkilöstötulos

- Työilmapiiri on hyvä, tyytyväisten osuus 67 % vastaajista. (mittarina työhyvinvointitutkimuksen työilmapiirikysymys, 2014 = 61 %)
- Johtaminen paranee, työhyvinvointikyselyn arvosana johtamisesta > 3,55 (2014 = 3,52, mittarina kysymykset 4, 6, 7, 8, 13)

Kehittämistulos

- Pitkän tähtäimen suunnitelma on päivitetty.
- Metroasemat ovat siistit ja odottamisolosuhteet raitiovaunupysäkeillä ovat hyvät
- Toteutetaan Raitioliikenteen linjastosuunnitelma (2015) Infran osalta
- Omien RV-ratatyömaiden toteutuneet kestot pysyvät suunnitelmien mukaisina.
- Kiinteistöjen energiasäästön toimintasuunnitelmaa toteutetaan systemaattisesti.
- Koskelan varikkoalueen uudistamisen toteuttaja on valittu ja hanke etenee aikataulussa.
- Länsimetron infran ylläpito- ja hallinnointitehtävä on otettu vastaan.
- Metroasemien asiakaskokemuksen kehittämiseen tähtäävä palvelumuotoilun yhteishanke Aalto-yliopiston kanssa etenee suunnitelman mukaisesti.
- Pysäkkikatosten kilpailutusta koskeva laatuvaatimusmäärittely (HKL, Ksv, HSL, Rakvv) valmistuu ja katosten kilpailutus käynnistyy alkuvuonna 2016.
- Sähköbussiliikenteen edellyttämän infrastruktuurin toteuttaminen etenee suunnitelman mukaisesti.
- Myllypuron metroaseman peruskorjaus valmistuu hankesuunnitelman mukaisesti.

- Hakaniemen metroaseman lippuhallin peruskorjaus etenee hankesuunnitelman mukaisesti.
- Kaupunkipyörät otettu käyttöön kesällä 2016.
- Syväurahanke etenee kiskojen vierustojen korjaamisella leveisiin pyöriin siirtymisen mahdollistamiseksi.

Hallinto- ja talousyksikkö

Tuloskorttitavoitteet 2016

Taloudellinen tulos

- Tilikauden tulos on vähintään 0.
- HTY:n menot HKL:n menoista enintään 3,3 % (tavoite 2015: 3,7 %).

Asiakastulos

- Matkustajien kokemaa järjestystä ja turvallisuutta seurataan joukkoliikenteen asiakastyytyväisyyskyselyllä, tavoite 4,22 asteikolla 1-5 (2014: 4,18).
- Hallinto- ja talousyksikön sisäisten palvelujen tasoa seurataan asiakastyytyväisyystutkimuksella, tavoite 3,8 asteikolla 1-5 (2014: 3,4).

Henkilöstötulos

- Työilmapiiri, tyytyväisten osuus 70 % (2014: 68 %).
- Johtaminen paranee, arvosana > 3,45 (mittarina työhyvinvointitutkimuksen arvosana työyhteisön toimivuudesta ja johtamisesta (kysymykset 4,6,7 ja 8 ka, toteuma 2014: 3,41).

Kehittämistulos

- Sisäisen tiedottamisen ja HKL:n ulkoisen brändin vahvistaminen.
- HKL:n uudistettavien tietoteknisten järjestelmien hankinnan ja käyttöönoton tuki.
- HKL:n investointihankkeiden rahoitusvaihtoehtojen (mm. leasingrahoituksen) selvittäminen.
- Kaupungin henkilöstöhallinnon tietojärjestelmien uudistamishankkeeseen varautuminen (HR-tietojärjestelmähanke).
- Turvallisuusjohtaminen ja siihen liittyvät kehittämishankkeet (uusi vartiointikonsepti ja valmistautuminen länsimetron käyttöönottoon).
- Kehitetään yhteistyötä ja pyritään synergiaetuihin HKL:n konserniin kuuluvien yhtiöiden ja HKL:n hallintoon, hankintaan ja it-palveluihin kuuluvien tehtävien suorittamisessa.

6.3.2. HKL-Liikelaitoksen tuloslaskelma

TULOSLASKELMA	Tilinpäätös 2014	Ennuste 2015	Talousarvio 2016	Taloussuunn 2017	Taloussuunn 2018
LIIKEVAIHTO					
Tuki kaupungilta	7 362	10 756	16 555	22 540	26 446
Liikennöintikorvaukset	3 735	3 600	3 600	3 600	3 600
Infrakorvaukset	64 533	64 884	73 855	82 663	84 586
	75 631	**79 240**	**94 010**	**108 803**	**114 632**
Valmistus omaan käyttöön	4 903	4 561	4 999	5 199	5 309
Liiketoiminnan muut tuotot	28 949	25 489	27 307	31 589	31 589
	33 852	**30 049**	**32 305**	**36 788**	**36 898**
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:					
Ostot tilikauden aikana	-8 757	-8 040	-8 208	-9 612	-9 689
Ulkopuoliset palvelut					
SLL-korvaus	-3 759	-4 050	-4 050	-4 050	-4 050
Muiden palvelujen ostot	-27 649	-31 889	-34 687	-38 242	-38 934
	-40 165	**-43 979**	**-46 944**	**-51 904**	**-52 673**
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-6 891	-7 105	-7 892	-7 858	-7 820
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-1 890	-1 948	-2 156	-2 147	-2 137
Muut henkilösivukulut	-366	-419	-459	-457	-455
	-9 147	**-9 472**	**-10 507**	**-10 462**	**-10 411**
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-23 650	-23 784	-26 083	-28 516	-30 100
	-23 650	**-23 784**	**-26 083**	**-28 516**	**-30 100**
Liiketoiminnan muut kulut					
Vuokrakulut	-7 134	-7 288	-14 332	-22 042	-24 128
Muut kulut	-5 473	-5 190	-5 566	-5 766	-5 876
	-12 606	**-12 478**	**-19 898**	**-27 808**	**-30 004**
LIIKEYLIJÄÄMÄ	**23 914**	**19 576**	**22 883**	**26 901**	**28 343**
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	71	55	35	59	102
Muut rahoitustuotot	24	1	0	0	0
Korkokulut					
Muista lainoista	-3 378	-3 691	-4 231	-4 875	-5 993
Korvaus peruspääomalle	-3 222	-3 222	-3 222	-3 222	-3 222
Infrakorko	-11 322	-11 518	-13 964	-18 209	-18 455
Muut rahoituskulut	-2	0	0	0	0
	-17 829	**-18 376**	**-21 383**	**-26 248**	**-27 569**
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	**6 085**	**1 200**	**1 501**	**653**	**774**
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VARAUKSIA	**6 085**	**1 200**	**1 501**	**653**	**774**
Varausten ja rahastojen muutos					
Poistoeron muutos	-2 861	1 272	1 666	1 666	1 666
Vapaaehtoisten varausten muutos	-1 419	-2 473	-3 167	-2 319	-2 440
	-4 280	**-1 200**	**-1 501**	**-653**	**-774**
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	**1 805**	**0**	**0**	**0**	**0**

6.3.1. HKL-Liikelaitoksen tuloslaskelma vuosina 2014-2018.

6.3.3. HKL-Liikelaitoksen rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA 1000 €	Tilinpäätös 2014	Ennuste 2015	Talousarvio 2016	Taloussuunnitelma 2017	Taloussuunnitelma 2018
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Tulorahoitus					
Liikeylijäämä (-alijäämä)	23 914	19 576	22 883	26 901	28 343
Poistot ja arvonalennukset	23 650	23 784	26 083	28 516	30 100
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korvaus peruspääomalle	-3 222	-3 222	-3 222	-3 222	-3 222
Infrakorko	-11 322	-11 518	-13 964	-18 209	-18 455
Muut	-3 284	-3 635	-4 196	-4 816	-5 891
	29 736	**24 985**	**27 583**	**29 169**	**30 874**
Investoinnit					
Tuotantoinvestoinnit	-4 651	-1 285	-3 305	-2 440	-14 680
Henkilökuljetuksen perusinvestoinnit	-20 701	-50 360	-56 081	-71 336	-96 167
Pysyvien vastaavien myyntituotot	6 156	0	0	0	0
	-19 196	**-51 645**	**-59 386**	**-73 776**	**-110 847**
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN NETTORAHAVIRTA	**10 539**	**-26 661**	**-31 803**	**-44 607**	**-79 973**
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten vähennykset konsernin muilta yrityl	907	907	907	907	907
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikainen					
Muilta saatujen lainojen lisäys	50 000	0	35 500	54 000	91 500
Muilta saatujen lainojen vähennys	-4 788	-4 788	-8 876	-10 315	-12 435
Lyhytaikainen					
Kunnalta/kuntayhtymältä saatujen lainojen muutos,					
Muilta saatujen lainojen muutos	1 707	0	0	0	0
	47 826	**-3 881**	**27 531**	**44 592**	**79 972**
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutos	-443	0	0	0	0
Yhdystilisaamisten muutos, lisäys (-), vähennys(+)	-34 915	30 541	4 272	14	1
Saamisten muutos, lisäys (-), vähennys(+)	-42 705	0	0	0	0
Saamisten muutos kunnalta/kuntayhtymältä	5 197	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos, lis (+), väh (-)	17 672	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos kunnalta/kuntayhtymältä	-3 152	0	0	0	0
	-58 346	**30 541**	**4 272**	**14**	**1**
RAHOITUKSEN NETTORAHAVIRTA	**-10 520**	**26 661**	**31 803**	**44 607**	**79 973**
RAHAVAROJEN MUUTOS	**19**	**0**	**0**	**0**	**0**
Rahavarojen muutos					
Rahavarat 31.12.	85	85	85	85	85
Rahavarat 1.1.	66	85	85	85	85
	19	**0**	**0**	**0**	**0**

6.3.2. HKL-Liikelaitoksen rahoituslaskelma vuosina 2014-2018.